MAASEUDUN TULEVAISUUS
Verkko: maaseuduntulevaisuus.fi
Facebook: facebook.fi/maaseuduntulevaisuus
Twitter: @maastul

PÄÄKIRJOITUS

Maaseudun joukkoliikenne turvattava

Vuosi sitten voimaan tulleen joukkoliikennelain arvioitiin supistavan maaseudun linja-autoliikennettä rajusti. Jopa satojen linja-autovuorojen pelättiin loppuvan. Pahiten lakkautusten uskottiin koettelevan Itä-Suomea.

Näin on myös käynyt ja satoja linja-autovuoroja on lopetettu. Linja-autoliiton puheenjohtajan Matti Vainion mukaan lakimuutoksen seurauksena liikenneverkko kaupunkiseutujen ulkopuolella on rapautunut ja on edelleen rapautumassa.

Lakiuudistuksen taustalla oli EU-asetus, jonka mukaan markkinalähtöistä liikennettä ei saa tukea verovaroin. Käytännössä muutos merkitsi sitä, että tuettu ja markkinaehtoinen liikenne eriytyivät. Aikaisemmin yhteiskunnan varoilla tuetuilla lipuilla voi matkustaa sekä markkinaehtoisessa että ostoliikenteessä. Enää se ei ole mahdollista.

Joukkoliikennelain uudistus avasi myös linja-autoliikenteen reitit kilpailulle. Muutos näkyy erityisesti suurten kaupunkien välisessä liikenteessä, koska niin sanotut halpabussiyhtiöt tulivat markkinoille.

> Joukkoliikenteen rahoitus käytettävä nykyistä tehokkaammin.

Lisääntynyt kilpailu on näkynyt sekä VR:n että linja-autoliikenteen lippujen hinnoissa. Halventuneet liput suurten kaupunkien välisessä liikenteessä eivät kuitenkaan auta haja-asustusalueiden asukkaita. Lipun hinnalla ei ole merkitystä, jos ei linja-auto enää kulje.

Joukkoliikenteen hiipuminen ei ole pelkästään Itä-Suomen ongelma. Keskisuomalainen Kivijärvi putosi kokonaan linja-autoliikenteen ulkopuolella alkukesästä. Samoin on käynyt muun muassa Kannonkoskella, Kinnulassa ja Luhangassa. (MT 31.7.)

Kivijärvinen yrittäjä Leena Pekkarinen ihmettelee poliitikkojen puheita koko maan asuttuna pitämisestä. Hänen mielestään puheilta putoaa pohja, koska linja-autovuorotkin lopetetaan. Pekkarisen mielestä kysymys on ennen kaikkea ihmisten välisestä tasa-arvosta.

EU-asetus ja sen seurauksena muutettu joukkoliikennelaki eivät yksin ole syyllisiä maaseudun joukkoliikenteen hiipumiseen. Linja-autovuoroja on lopetettu jo vuosia. Matkustajamäärät ovat vähentyneet ja samaan aikaan ovat määrärahat joukkoliikenteen tukemiseen supistuneet. Rahaa ei ole riittänyt syrjäseutujen liikenteen turvaamiseen.

Joukkoliikenteen tärkeydestä puhutaan paljon, mutta käytännössä teot ovat pahasti ristiriidassa puheiden kanssa. Muutama vuosi sitten joukkoliikennettä pohtinut työryhmä totesi, että julkisten liikennepalvelujen merkitys maaseudulla kasvaa väestön ikääntyessä. Tästä huolimatta maaseudun joukkoliikenteen on annettu näivettyä.

Julkisen liikenteen merkitystä ja tarvetta lisää väestön ikääntymisen lisäksi se, että kuntaliitosten seurauksena matkat kuntakeskuksiin palvelujen luokse pitenevät entisestään.

Rahoituksen suhteen muutosta parempaan ei ole näköpiirissä, sillä nykyisen hallituksen ohjelmassa joukkoliikennemäärärahojen leikkaaminen jatkuu. Koska lisää rahaa ei ole tulossa, vähenevää rahoitusta on kyettävä käyttämään nykyistä tehokkaammin.

Linja-autoliitto esitti kesäkuussa Rovaniemen liittokokouksessa palvelusetelien käyttöönottamista. Linja-autoliiton toimitusjohtajan Mika Mäkilän mukaan linja-autoyritykset voisivat palvelusetelien käyttöönoton avulla ottaa laajempaa vastuuta maaseutumaisen liikenteen järjestämisestä.

Mäkilä perustelee esitystä sillä, että palvelusetelit toisivat kunnille mahdollisuuden tukea kuntalaisten liikkumista ja korvata näin aiemmin käytössä olleen lipputukijärjestelmän.

Mäkilä muistuttaa, ettei Linja-autoliitto ole esittämässä julkisen rahoituksen lisäämistä, vaan rahan tehokkaampaa käyttöä. Se edellyttää nykyisten rahoitusrakenteiden uudistamista. Voimassa olevan käytännön perusteella julkinen sektori ei voi hyödyntää markkinaehtoisesti toimivaa liikennettä.

Päättäjien on syytä tutkia Linja-autoliiton tarjous tarkasti. Kaikki keinot, joiden avulla maaseudun joukkoliikenne voidaan turvata, pitää ottaa käyttöön.

Paras sesonki, heikoin hinta

Parhaan sesongin aikaan kotimaisten kasvisten tuottajahinnat rypevät pohjamudissa (MT 31.7.). Kurkusta tuottajalle jää heikoimmillaan 12 senttiä kilolta, tomaatista parikymmentä senttiä enemmän. Hintakato koskee niitä erikoiskasveja, joita tulee keskikesällä markkinoille reilusti kysyntää enemmän.

Kun tuotanto kasvaa, ainoa tie parempiin hintoihin on kysynnän lisääminen. Suomen suvessa on vielä tilaa kehittää kotimaista ruokakulttuuria kasvistenkin osalta. Jos omaa festivaalia ei heti syntyisikään, voi kampanjointia yhdistää muihin kesätapahtumiin. Laadukasta kampanjamateriaalia näyttää riittävän, eikä sen hinta päätä huimaa.

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Päätoimittaja: Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt: Jussi Martikainen, Tiina Taipale
Julkaisija: Viestilehdet Oy
Jätä uutisvinkki: uutispaallikot@mt1.fi
Anna palautetta: toimitus@mt1.fi

Maaseudun Tulevaisuus on maa- ja metsätaloustuottajain äänenkannattaja. Se pitää maaseudun ja sen elinkeinojen puolta sekä huolehtii maaseudun henkisestä ja taloudellisesta hyvinvoinnista.

VIERAILIJA

Keltaisen kiven opetuksia

Maailman ensimmäinen kansallispuisto Yellowstone perustettiin vuonna 1872. Se kattaa 8297 neliökilometriä, saman verran kuin Suomen seitsemän suurinta kansallispuistoa yhteensä.

Puisto perustettiin ennen muuta sen maisemallisten ja geologisten arvojen vuoksi. Siellä on mahtavaa vuoristoa, komeita metsiä, jokia, järviä ja putouksia sekä kuumia lähteitä ja geysireitä.

Yellowstone ei perustamisaikanakaan ollut koskematon erämaa, vaan ihminen oli metsästänyt siellä jo yli 10 000 vuoden ajan. Suurin – ja peruuttamaton – muutos puiston luonnossa tapahtui jo silloin, kun ihminen tappoi mammutit ja monet muut jääkauden ajan suuret kasvinsyöjät sukupuuttoon. Kun eurooppalaissyntyiset turkismetsästäjät saapuivat alueelle 1800-luvun alussa, se oli yli kymmenen eri intiaaniyhteisön metsästysmaana.

Metsästys jatkui alueella vielä kansallispuiston perustamisen jälkeenkin. Armeija lopetti salametsästyksen 1800-luvun lopulla, mutta suurten petojen tappaminen jatkui. Viimeiset puumat ja sudet tapettiin 1920-luvulla. Petojahdin tarkoituksena oli luoda puistosta paratiisi, jossa suuret kasvinsyöjäeläimet käyskentelisivät rauhassa ihmisten näkyvillä. Karhu säästettiin, koska kävijät halusivat nähdä niitä!

Kun ihminen puuttuu luonnon kulkuun, asiat harvoin sujuvat niin kuin toimistopöydän ääressä on suunniteltu.

1930 luvulla vapitien, saksanhirven pohjoisamerikkalaisen vastineen, määrä oli puiston pohjoisosassa kasvanut kymmeneen tuhanteen. Suuri eläinmäärä muutti jo kasvistoa ja aiheutti eroosiota. Majavakin katosi, kun peurat söivät rantojen pajut ja haavat.

Vapitikanta kasvoi edelleen. 1960-luvulla aloitettiin hirvieläinten vähentäminen ampumalla. Vuosien mittaan niitä ammuttiin kymmenin tuhansin, mutta kanta kasvoi yhä. 1994 puiston pohjoisosassa vaelteli jo 19 000 vapitia.

> Kun ihminen puuttuu luonnon kulkuun, asiat harvoin sujuvat niin kuin toimistopöydän ääressä on suunniteltu.

Susi palautettiin Yellowstoneen 1995. Susien pääravintona olivat vapitit, ja vapitit alkoivat vähetä. Vuonna 2008 vapitien määrä oli laskenut jo kuuteentuhanteen ja kasvillisuus alkoi toipua. Jokien varrelle nousi monilajisia pensaikkoja, joista kaikui pikkulintujen laulu. Majavakin palasi puistoon. Kojootit vähenivät, ja siitä taas hyötyi jo varsin niukaksi käynyt hankasarviantilooppi.

Useimmiten on puhuttu nimenomaan susista Yellowstonen kansallispuiston tervehdyttäjinä, mutta oma osuutensa on puumalla ja harmaakarhulla. Puuma saapui puistoon vaivihkaa itsestään ja on hiljalleen lisääntynyt. Itse asiassa puumat tappavat enemmän vapiteja kuin sudet, mutta ne tekevät sen huomaamattomammin.

Harmaakarhu on joutunut muuttamaan ruokailutapojaan ihmisen toimien vuoksi. Joku – ei tiedetä, kuka – istutti taimenia Yellowstonen vesiin. Se on miltei syrjäyttänyt paikallisen punakurkkulohen. Aikaisemmin talviunestaan heränneet harmaakarhut söivät jokiin nousevia punakurkkulohia ensi eineekseen, mutta nyt lohen nousu ei riitä ruokkimaan karhuja. Siksi ne ovat ruvenneet etsimään ravinnokseen vapitin ja muiden hirvieläinten vasoja.

Monet asiantuntijat ovat sitä mieltä, että puisto on nyt paremmassa jamassa kuin kertaakaan perustamisensa jälkeen. Mutta ongelmat eivät ole ohi. Biisonikanta on vahvassa kasvussa. 1902 puistossa oli 21 biisonia, mutta nyt kanta lähentelee jo viittätuhatta. Ne vaeltavat puiston ulkopuolellekin. Siellä niitä tapetaan, jotta ne eivät levittäisi karjaan tauteja.

Näitä Yellowstonen opetuksia kannattaa muistaa silloin, kun pohdimme hirvi- tai suurpetoongelmaa. Lajien väliset vuorovaikutukset voivat olla yllättäviä: susi suojelee koivun ja männyn taimia!

SEPPO VUOKKO
on luontokirjailija Savitaipaleelta
seppo.vko@pp.inet.fi

RAHIKAINEN

TOIMITTAJALTA

Ydinvoimaa sarjatuotantona

Fennovoiman ydinvoimalan kohtalo ratkeaa lähipäivinä. Pyhäjoelle haettiin lupaa alun perin yli 1 600 megawatin atomimyllylle. Nyt sinne on ehdolla Rosatomin 1 200 megawatin reaktori.

Rakenteilla oleva Olkiluodon kolmas ydinvoimala saattaa jäädä kooltaan maailmanennätykseksi. Samanlaiset Arevan 1 600 megawatin laitokset ovat valmistumassa Kiinaan ja Ranskaan, joten ennätyksen voi jakaa kolme kansakuntaa.

Jättireaktori on osoittautunut kaikkia odotuksia kalliimmaksi ja monimutkaisemmaksi projektiksi.

Olkiluodossa piti olla valmista jo 2009. Nyt Arevan mukaan OL3:n sähköntuotanto alkaa loppuvuodesta 2018.

Alun perin OL3:n hinnaksi laskettiin noin kolme miljardia euroa. Nyt hinnan arvioidaan nousevan yli kahdeksaan miljardiin euroon.

Maailman suurimman ydinvoimalan rakentaminen on takkuillut alusta lähtien. Vaikeinta on ollut varmistaa eri turvajärjestelmien riippumattomuus toisistaan.

Ydinvoimaa alettiin hyödyntää sukellusveneissä 1950-luvulla. USS Nautiluksen reaktorin teho oli 10 megawattia.

Reaktoreiden koko alkoi kasvaa, kun ydinvoimalla ryhdyttiin tekemään sähköä kuivalla maalla.

Loviisaan 1977 valmistuneen ensimmäisen ydinreaktorin teho oli 440 megawattia. Vuonna 1981 käynnistyi toinen samanlainen.

Reaktoreiden kokoa kasvattamalla on säästetty sähkön tuotantokustannuksia. Poliittinen paine lisäsi halua suurempaan. Jos lupa irtosi, kannatti rakentaa mahdollisimman suuri.

Eduskunnan vuonna 2002 tekemä myönteinen periaatepäätös piti olla Olkiluodon kolmannen reaktorin omistajille lupa painaa rahaa.

Laskelmat pettivät kuitenkin perusteellisesti. Sen seurauksena putosi pohja myös Olkiluodon neljänneltä voimalalta, josta eduskunta teki myönteisen periaatepäätöksen 2010, samaan aikaan kuin Fennovoiman Pyhäjoen voimalasta.

Teollisuuden Voima joutui ilmoittamaan viime vuonna, ettei se pysty jatkamaan OL4-projektia vaaditussa aikataulussa. Näin eduskunnan myönteinen periaatepäätös raukesi. Rahaa OL4:n suunnitteluun omistajilta ehti huveta yli 60 miljoonaa euroa.

Siinä missä ydinvoiman kustannukset ovat karanneet käsistä, aurinkosähkön hinta on tullut alas.

Aurinkopaneelit halpenivat jyrkästi, kun niiden sarjatuotanto pääsi vauhtiin Kiinassa.

Viime vuonna rakennettiin maailmassa melkein 50 000 megawattia lisää aurinkosähköä, EU:ssa 8 000 megawattia. Kansainvälinen energiajärjestö IEA arvioi, että vuonna 2050 jopa neljännes maailman sähköstä voi olla aurinkosähköä.

Jos maailmassa aiotaan tosissaan päästä eroon fossiilisähköstä, ydinvoimaa ei silti kannata sulkea pois vaihtoehdoista.

Ydinvoimaprojekteissa mallia voisi ottaa aurinkosähköstä ja sarjatuotannosta.

Fortumin entinen toimitusjohtaja ja nykyinen hallituksen jäsen **Tapio Kuula** esitti jo muutama vuosi sitten, että yhä suuremmiksi kasvaneiden ja vaikeammin hallittavien ydinvoimaprojektien sijaan pitäisi kehittää nykyistä huomattavasti pienempiä reaktoreita.

Jos ydinvoimala koottaisiin sarjatuotantona tehdyistä komponenteista, rakentamisen kustannukset ja aikataulu olisivat nykyistä paremmin ennakoitavissa ja hallittavissa.

JUHA KAIHLANEN
juha.kaihlanen@mt1.fi

LEHTIKATSAUS

Salametsästys turhauttaa

Savon Sanomissa Mauri Liukkonen muisteli tapaamaansa lempeää kansallispuiston vartijaa Etelä-Afrikassa.

”Ralphilla oli haave: hän halusi matkustaa Etelä-Afrikan pohjoisrajan yli Zimbabween linturetkelle.”

”Voin kuvitella, mitä hän ajattelee minnesotalaisesta hammaslääkäristä Walter J. Palmerista, joka kolmisen viikkoa Zimbabwen kansallispuistossa ampui jousella puiston kuuluisimman eläimen, 13-vuotiaan urosleijonan, jonka nimi oli Cecil.”

”Leijonien määrä Afrikassa on suurelta osin salametsästyksen vuoksi viime vuosikymmenien aikana vähentynyt huolestuttavasti. Vielä huonommin on käymässä afrikkalaisille sarvikuonoille.

On todellinen uhka, että salametsästys hävittää koko lajin savanneilta. Etelä-Afrikassa on muutaman viime vuoden ajan tapettu yli tuhat kokonaan rauhoitettua sarvikuonoa vuodessa. Viime vuonna yllettiin ennätykseen.”

Empivä keskuspankki

Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla seurataan euroalueen kehitystä

”Uusin käänne on se, että IMF empii Kreikan lainoittamista.”

”Se, mikä Junckerin aloitteesta voisi nousta nopeimmin keskusteluun, on yhteinen eurooppalainen talletussuoja. Se korvaisi tallettajien saatavat, jos jokin euroalueen pankeista ajautuu maksukyvyttömäksi.

Ankaran pankkikriisin kokeneessa Suomessa kansallinen talletussuoja on hyvässä jamassa.”

Erdoganin arvaamaton peli

The Economist pohtii Turkin presidentin roolia Lähi-idän kriiseissä.

”Autoritäärinen Erdogan haluaa muuttaa perustuslakia taatakseen itselleen lisää valtaa. Muualla hän on suhtautunut suopeasti siihen, että militantit marssivat Turkin läpi taistelemaan Syyriaan.”

”Tähän mennessä Erdogan on vain lisännyt synkkyyttä alueen sodissa: Hänen ilmavoimansa ovat pommittaneet enimmäkseen kurdeja, jotka ovat olleet päättäväisimpiä taistelijoita Isisiä vastaan.”